

Examenul de bacalaureat național 2016

Proba E. c)

Istorie

MODEL

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „[...] Дана 15/27 јуна 1876 М. Когалничану (M. Kogălniceanu) упућује Порти и гарантним силама меморијум са «седам захтева» Румуније (României) према Порти у име старих капитулација и уговора чије признавање би довело, у ствари, до признавања независности Румуније. Пошто је Порта одбила да их усвоји, М. Когалничану био је спреман да уведе Румунију у рат. Припримајући терен, он пошаље 20 јула 1876 једну поруку румунским дипломатским представницима акредитовани код гарантних сила, у којој осуђује Турску за недела на Балкану (Balcani). [...] Одбијање ових захтева [...] доводе до окретања према споразуму и сарадњи са Русијом. [...]

Било је неопходно закључивање Конвенције потписана у Букурешту (București), дана 4 априла 1877., румунског министра спољних послова, Михаила Когалничана, и барона Димитрија Стурта, дипломатски агент и генерални конзул Русије у Румунији. У првом члану Конвенције се установи да сви трошкови приликом прелаза и издржавања руске војске припадају царској влади. Русија се обавезује да поштује политичка права румунске државе и «да одржи и брани постојећи интегритет Румуније(art. II).»

(N. Ciachir, *Marile Puteri și România*)

B. „Узимајући реч у Сенату (Senat) дана 7/19 маја 1877., владар Карол I (Carol I) утврђује да су Румуни били изазвани и нападнути на својој територији од стране Турака, изражавајући убеђење да ће румунска војска знати како да одговори. Истог дана, [...]Савет Министара (Consiliul de Miniștri), под управом владара, разматрао је могућност прокламовања независности [...].

У овим условима, 9/21 маја 1877, Парламент (Parlamentul) је одржао ванредно заседање. [...] Посланик Николаје Флева (Nicolae Flevea) обратио се питањем, тражећи да влада одговори да ли је обавестила Централне Силе о прекиду односа зависности према Порти. [...]. Одговоривши, министар Спољних Послова (Afacerilor Străine), Михаил Когалничану, изјавио је:«[...] Независни смо; самостална смо нација [...]». Након расправа, Скупштина Посланика (Adunarea Deputaților) гласала је следећи акт: «Дом (Camera), задовољан владиним објашњењем [...], има у виду да су рат између Румуније (România) и Турске, прекид веза са Портом и потпуна независност Румуније озваничени.» [...] Један акт са сличним садржајем усвојен је, истог дана, и од стране Сенат (Senat), једногласно. [...] На тај начин, 9 мај постао је дан државне независности Румуније. Усвојени акти нису имали карактер закона [...]. Они су изражавали вољу Националног Представништва (Reprezentanței Naționale), односно румунског народа. »

(I. Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi. Carol I*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Назовите акт потписан у Букурешту (București) 1877, наведен у извору **A**. **2 бода**
2. Одредите, из извора **B**, информацију која се односи на владара Карола (Carol I). **2 бода**
3. Наведите политичку личност и историјски простор, на које се односи како извор **A**, односно извор **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору у коме се напомиње да је прокламација независности била гласана у оба дома Парламента (Parlamentul). **3 бода**
5. Напишите једну везу узрок-последича између две информације из извора **A**, назначивши улогу сваке понаособ (узрок, односно *последича*). **7 бодова**
6. Представите две мере изгласане на унутрашњем плану за консолидацију румунске модерне државе, које су претходиле догађајима описаним у извору **A**. **6 бодова**

7. Наведите једну сличност између политичких пројеката које се односе на модерну румунску државу, сачињени у првој половини XIX-ог века. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„[...] Краљ је био кључни елеменат политичког живота. У складу са новим Уставом (Constituția) из 1923, он је сачувао власт. Могао је да бира министре чак и оне који нису били у Парламенту (Parlament) и могао је да их смени [...], али традиција га је обавезивала да поштује и жеље партије која је имала већину у Парламенту. Први министар и остали чланови владе требају, у принципу, да сарађују са Парламентом [...]. Устав обезбеди Краљу проширене законодавне моћи. Имао је ауторитет да се супростави законима, али никада није користио право вета према закону који је прошао кроз Парламент. [...] Краљ је имао ауторитет да преговара и закључује уговоре о савезу, али онеи нису били важећи без одобрења Парламента, који је имао право објаве рата и закључивања мира. Сва законска ограничења су била поштована од стране уставног монарха какав је био Фердинанд (Ferdinand). [...]

Правни систем, који, путем Устава из 1923. године, био је домен под управом владе, али одвојен од ове, наставио је да постоји као смерни фактор за контролу извршне и законодавне моћи. [...] Устав је давао судијама велику моћ, дозвољавајући им судске промене докумената Извршне власти (Executivului) – посебно административног апарата -, као и Законодавне моћи (Legislativului). Грађанин који је сматрао да су његова уставна права погажена могао је да поднесе молбу Суду (Curții de Apel) из своје жупаније, а Врховни Суд могао је да установи примедбу као важећу и да објави прогласи акт као нелегалан. [...] Устав из 1923. године давао је Врховном Суду (Curții de Casație) – највећа институција у држави – свемогући ауторитет за проверавање уставности закона. “

(K. Hitchens, *România 1866-1947*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Назовите институцију која одобрава уговоре о савезништву, поменута у датом извору. **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Назначите краља Румуније (România) и основни закон државе, на који се односи дати извор. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације које се односе на улоге краља. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење о моћи суда, подржавајући га са две информације из извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, афирмацију да су тоталитарне политичке методе карактеристика политичке власти у послератној Румунији. (Бодује се **представљање** историјског догађаја и **употреба појмова** који изражавају узрочност и закључак.) **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о локалним аутономијама и централним институцијама са румунских простора од IX-ог – до XVI-ог, имајући у виду:

- представљање једне локалне аутономије са румунског простора од IX-ог – до XIV-ог века и наводећи њене две карактеристике;
- представљање једне историјске чињенице која се односи на уплитање једне централне институције са румунског простора у дипломатију *prezentarea unui fapt istoric referitor la implicarea unei instituții centrale din spațiul românesc* XIV-ог века;
- напомену двају војних конфликта у којима су умешани представници једне централне институције са румунских простора XV-ог века;
- формулисање мишљења које се односи на став представника једне централне институције са румунског простора у оквиру међународних односа из XVI-ог века и подржати га једном историјском чињеницом.

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** есеја, представљање **везе узрок-последича**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтевног простора.